

Rapport van de heeren C. WINKLER, M. W. WOERDEMAN en C. U. ARIËNS KAPPERS over de ter uitgave in de werken der Akademie aangeboden verhandeling van Mevrouw Dr. A. J. VAN BORK—FELTKAMP: *Results of researches on 18 brains of Battaks.*

De verhandeling van Mevrouw Dr. VAN BORK bevat, na een kort overzicht van de litteratuur van de Anthropologie der Bataks, de uitkomsten van een onderzoek van 15 Karo cerebra, die statistisch bewerkt zijn en van 3 Toba cerebra, die zich door hun gering aantal leenden tot een behandeling stuk voor stuk.

In hoofdzaak valt het werk uiteen in een beschrijving van den algemeenen vorm aan de hand van de resultaten der meer en meer gebruikelijke indexbepalingen en in een studie van het groevenpatroon. Ter vergelijking van de geconstateerde kenmerken, is ten deele gebruik gemaakt van een reeds vroeger verricht onderzoek van ruim 40 cerebra van Nederlanders.

Voor zoover de Bataks zich onderscheidden door eigenaardigheden, die bij dat vroegere onderzoek niet in aanmerking kwamen, zijn ter vergelijking opnieuw 100 Nederlander hemisferen bewerkt.

Het onderzoek van Mevrouw VAN BORK heeft het door tal van auteurs aange-toond verband tusschen algemeenen vorm en fissuratierichting wederom bevestigd. Bleek evenwel bij de tot dusver bestudeerde groepen (b.v. Chineezen) een bepaalde fissuratierichting vrijwel in het geheele cerebrum neiging te hebben tot overheersching; bij de Bataks schijnen zelfs de verschillende hersenlobben te dien aanzien een zekere zelfstandigheid aan den dag te leggen.

Merkwaardig is de vrij hooge frequentie van het verschijnsel der bathrocephalie bij de Bataks, mede vooral in verband met een mededeeling van Dr. LUBBERHUIZEN over hersenen uit den Indischen archipel. Ook deze eigenaardigheid blijkt plaatselijk van invloed op de fissuratierichting.

De litteratuur over de anthropologie der Bataks wijst nauwelijks op verschillen tusschen de Karo's en Toba's. Het trekt daarom de aandacht, dat de beschikbare Tobahersenen zich ten aanzien van de fissuratie van de area striata met inbegrip van den S. lunatus onderscheiden van de Karohersenen. In dit opzicht is het Tobamateriaal vrij homogeen en de eigenaardigheid der fissuratiecalcarina posterior beantwoordt aan een vorm, die ELL. SMITH als zeer zeldzaam beschreven heeft. Terecht evenwel onthoudt de schrijfster zich ervan, hieraan een anthropologische conclusie te verbinden, omdat het aantal Toba cerebra daartoe te klein is.

Het werk maakt den indruk op nauwkeurige waarnemingen en metingen te berusten en de schrijfster is kritisch in hare conclusies. De ondergeteekenden adviseeren dan ook het in de Verhandelingen der Akademie op te nemen.

w.g. C. WINKLER.
 „ M. W. WOERDEMAN.
 „ C. U. ARIËNS KAPPERS.